

rive de unge Mennesker bort fra det legemlige Arbejde. Men efter min Opfattelse har denne Paastand aldeles intet paa sig, og den Frygt kan der slaas en Streg over. Endvidere sagde det ærede Medlem, at det vilde svække Interessen for Børneskolen, for en Reform af denne. Det haaber jeg nu ikke, det skal. Jeg mener, at Interessen i ingen Henseende skal blive svækket derved. Thi disse Skoler skulde ikke træde i Stedet for Børneskolen, de skulde fortsætte Børneskolens Undervisning og høre lidt paa Manglerne ved denne. Jeg haaber altsaa, at Børneskolen ikke skal lide det allermindste derved. Det er ikke rigtigt, siger det ærede Medlem, at oprette Dagsskoler for Børn i den Alder. Ja, det har jeg nu en anden Mening om. Saadanne Dagsskoler, kun beregnede paa Vinterundervisning, vilde stifte megen Gavn, hvorimod jeg vil indrømme, at en Dagsskole, omfattende baade Sommer- og Vinterundervisning, vilde være farligere for de Børn, der jo ere bestemte til at søge deres Erhverv ved legemligt Arbejde. Men derfor mener jeg netop ogsaa, at der er al Anledning til at støtte de Skoler, der her er Tale om, da ellers Faren for, at Realskolen skal trække flere og flere af Bøndestændens Børn til sig, bliver større og større. Rundt omkring blandt Bøndestanden føles der Trang til en bedre Undervisning for Børnene, hvad der er ganske naturligt. Men naar ikke Skoler som disse kunne støttes og bestaa, er der jo kun Realskoler og Højskoler tilbage. Jeg frygter nu for, at Realskolen skal trække flere fra Landet, end heldigt er, hvad den allerede har gjort. Realskolen, indrømmer jeg, leder Børnene bort fra det legemlige Arbejde og ind paa at søge gennem Statsbestillinger og andre Bestillinger at faa deres Erhverv, og derved gøre de saa stor Skade. Højskolerne ere jo beregnede for den mere modne Ungdom, de ønske ikke at faa Børn eller unge Mennesker der, før de ere bleve, hvad man kalder nogenlunde modne, en Snes Aar eller mere. Og der er da inden den Tid nogle Aar, hvor Børnene ere saa udmærket klippede til at modtage en mere uddiget, en rent real Undervisning. Derfor er det, jeg mener, at Bøndestanden maa have et vist Krav paa at faa Støtte til disse Skoler, og den Frygt, man nærer derfor, kan jeg paa ingen Maade dele. En af de væsentligste Anker, som maaste har den største Vægt hos mange, er denne, at en saadan Skole skulde sætte Stel mellem Landboernes Børn, at det nærmest skulde blive en Skole for Gaardmændsbørn, og at Husmændsbørn skulde blive endnu mere tilsidefatte, end de nu antages

at blive, men denne Frygt har heller ikke noget paa sig, thi det er jo en Kendsgerning, at de bestaaende Skoler have været besøgte baade af Husmænds- og af Gaardmændsbørn, idet heldigvis for Tiden Husmændenes Stilling ikke er saa daarlig, at de ere aldeles afstaaene fra at kunne lade deres Børn søge saadanne Skoler, og uheldigvis, kan man sige, Gaardmændenes Stilling er en saadan, at de i mangfoldige Tilfælde ikke kunne lade deres Børn benytte dem. Derved bliver Faren saa meget mindre, fordi den økonomiske Stilling saa omtrent er ved at være nogenlunde ens for de velstaaende Gaardmænds og velstaaende Husmænds Bedkommende. Og Husmændene have ogsaa baade Vifter og Krav paa at faa deres Børns Undervisning fremmet. En saadan Bevilling som denne burde efter min Mening ogsaa rettest gives i en saadan Form, at en Del af den blev givet til Fripladser; derved vilde der kunne raades Bod paa, hvad der ellers vilde kunne finde Sted, at Skolerne ikke kunde blive besøgte af Folks Børn, som ikke havde de fornødne Midler. At en saadan Undervisning skulde møde Modstand væsentligt af den Grund, at det mulig kunde blive jærlig Gaardmænds Børn, der vilde søge den, kan jeg heller ikke se den fjerneste Grund til. Hvad er det for Skoler, som jærlig søge Statens Støtte for Djeblikket? Det er Realskolerne, de ere heller ikke just beregnede paa Husmænds eller Smaaafolks Børn, og hele vort lærde Skolevæsen er jo heller ikke lagt an paa disse. At man skulde betragte det som en Hindring for de Skoler, der her er Tale om, at Gaardmænds Børn kunde blive flertal i dem, kan jeg ikke tro. For øvrigt, naar der just skal stilles Krav, kunne Gaardmændene vel ogsaa stille nogle Krav. De sidde inde med den aldeles overvejende Del af Landets Jord, og det betyder dog noget; vor hele økonomiske Velfærd er jo til Dels afhængig af vort Agerbrugs Stilling, og det vilde ikke være klogt at undlade at støtte en saa stor Klasse af Landets Befolkning, hvis Dygtighed og Fremskridt betinge hele vor økonomiske Velfærd. Jeg kan ikke indse, at det skulde være ganske hen i Vejret, at ogsaa Bønderne, naar det endelig skal være, stillede saadanne Krav, da de dog i Virkeligheden have baaret alt frem, hvad der i de senere Aar er sket af økonomisk Fremgang. Alle vore Andelsforetagender ere baarne frem af Bønderne under Modstand, ikke alene fra de personlige interesserede Klasser, men jeg kan sige, ogsaa fra de større besiddende Landboere. Men ogsaa paa saa mange andre Omraader er det Bønderne, der ere gaaede i Spidsen,